

Hvad er det egentlig for noget med de mange samarbejdsproblemstillinger og konflikter i folkeskolen? Hvorfor er de så svære at styre udenom? Hvordan kan vi forstå det – og tænke om det? Og hvilke måder at tale om og tænke om disse konflikter kan være mest muligt hjælpsomme og brugbare i praksis?

Dette giver denne antologi et godt indblik ind i. Antologien er redigeret af Charlotte Højholt og Dorte Kousholt, der sammen med en række andre forskere har gennemført et omfattende og imponerende 4-årigt forskningsprojekt om hverdagsliv i skolen set fra forskellige (aktør)perspektiver. De undersøger problemstillingen omkring konflikter i børns skoleliv ud fra lærernes, pædagogernes, skoleledelsens, elevernes, forældrenes og myndighedernes (lovgivnings) perspektiv.

Antologiens hovedærinde er at tilbyde os nogle begreber, der kan hjælpe os til at tænke anderledes end traditionelt omkring konflikter og samarbejde. Og dette ærinde er både vigtigt og interessant. Konflikter ses her ikke som en fejl i samarbejdet, men samarbejde forstås snarere som grundlæggende konfliktuelt. I og med at de forskellige aktører i folkeskolen har forskellige opgaver og funktioner, vil forskellige interesser og perspektiver være uundgåelige – og tværtimod ønskelige, mener forfatterne, fordi de forskellige interesser og perspektiver tilsammen bidrager til rigere forståelser og rigere perspektiver på handlemuligheder i håndteringen af børns skoleliv. Hvis vi får kompleksiteten med, kan vi få øje på flere håndtag at dreje på i praksis.

I det hele taget bidrager antologien kærligkomment med et sprog, en tænkning og et begrebsapparat, som frem for at individualisere, forenkle, uddele skyld og udpege syndebukke sætter relationer, kontekster og kompleksitet i forsædet. Og de sætter også konflikterne om børns skoleliv ind i en større historisk kontekst og peger på, hvordan skolen som social praksis er – og historisk set altid har været – spændt ud mellem forskellige modstillinger, som er og bliver en del af betingelserne for at lave skole som social praksis sammen. Et par eksempler på grundkonflikter i skolen er fokus på inklusion samtidig med, at de faglige krav skærpes, kravet om at alle skal kunne rummes i skolen samtidig med, at en del af skolens kerneopgave er at kategorisere de børn, som har brug for en særlig indsats. Eller modstillingen og adskillelsen mellem det sociale og det faglige, selvom de er hinandens betingelser. Disse modstillinger er alle elementer i kerneopgaven i skolen, og det kræver at aktørerne – og ikke mindst børnene – dagligt evner at mingelere i de forskellige grundkonflikter, modstillinger og perspektiver.

Vores oplevelse er, at bogen står stærkest der, hvor vi dykker helt ned i forskningsmaterialet med praksiseksemplerne på, hvordan fagpersonerne mingelerer i praksis. Med eksemplerne får vi fx netop indblik i, hvordan læreren udøver faglighed ved hele tiden at mingelere og forhandle mening og kontekst med børnene, og at styring af en klasse dels kræver forberedelse, men i lige så høj grad en evne til improvisation for at kunne lykkedes ift. at skabe læring og udvikling i et komplekst børnefællesskab.

I et andet kapitel illustreres begrebsapparatet gennem et eksempel, hvor de professionelle forsøger at håndtere børnenes konflikter på fodboldbanen i frikvarteret. Her kunne man let blive grebet af ideen om, at det sociale obstruerer det faglige, hvorfor det kunne give mening at skære igennem ved fx at forbyde fodbold i frikvartererne. Kapitlet viser på fornem vis, hvordan en sådan tænkning misser, at et forbud ikke hjælper børnene til at navigere i den sociale kompleksitet, de står i. At problemerne i så fald blot gentager sig i andre aktiviteter både i frikvarter og i timerne, og at skolens opgave netop også er at hjælpe børn til at kunne samarbejde og navigere i konflikter. Det fremhæves herunder som paradoksalt, at man nogle steder forsøger at adskille det sociale og det faglige på skoleskemaet fx ved at vente med at tale om konflikter og samarbejde til klassens time: Læring omkring konflikterne kræver, at man kigger på det, når det sker. Det sociale og det faglige er hinandens forudsætninger og må håndteres således.

Antologiens force er, at de forskellige forskere dykker ned i forskellige aktørperspektiver, og som læser får man et stærkt indblik i de forskellige aktørers perspektiver på deres opgave, funktion og deres udfordringer. Antologien bringer dog ikke et dybere indblik i, når parterne mødes og dermed en illustration af, hvordan forskellighederne kunne mingeleres til at skabe et godt og konstruktivt samarbejde fx til netværksmøder eller samarbejds-møder. Det sker glimtvis i bogen, fx i kapitlet om skoleledelse, hvor der gives nogle bud på, hvordan man undgår evaluerende diskurser, som fastlåser perspektiverne, men hvor man i stedet bestræber sig på gensidig undersøgelse af børnenes og de professionelles betingelser. Men bogen er skrevet af forskere og har derfor ikke et ærinde om at give nye konkrete redskaber til praksis. Den tilbyder en tænkning og nogle begreber, der åbner vores øjne for praksis på en ny måde. Og så må det være op til os praktikere at omsætte denne tænkning yderligere til konkrete interventionsmetoder.

Antologien må siges at være obligatorisk læsning for alle fagpersoner, der har en opgave i at håndtere samarbejde og konflikter om børns skoleliv såsom PPR-psykologer, skoleledelse mv. Derudover kan de forskellige øvrige aktører (lærere, pædagoger mv.) omkring børns skoleliv have stor glæde af bogen. Dels ved at få et nuanceret sprog for egen opgave og funktion, men også ved at få en detaljeret indblik i samarbejdspartners opgave og funktion. Og selvom bogen er skrevet til en skolekontekst, har bogens overordnede perspektiver meget bredere relevans. Bogens tænkning og begreber om samarbejde som grundlæggende konfliktuelt kan overføres til mange andre sammenhænge, hvor professionelle med forskellig opgave og funktion skal samarbejde.

Så: Alt i alt en vigtig bog og en "must-read" for alle, som forsøger at navigere og intervenere i konflikter mellem børn, forældre og professionelle.

God læsning!

Af Iben Ljungmann og Anne Stærk, partnere i inpraxis

